

REMISSVAR

Yttrande över Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92).

Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, IVA, har tagit del av rubricerat ärende och vill härmed framföra följande.

IVA välkomnar utredningens arbete med att se över regelverken för spektrumtilldelning mot bakgrund den tekniska utvecklingen.

Spektrum är en begränsad gemensam naturresurs. Den ska därför inte primärt ses som en källa för inkomster för staten genom avgifter för frekvensspektrum. Därför är utredningens angreppssätt att fokusera på samhällsekonomisk nytta som huvudkriterium för kommande spektrumtilldelning relevant och viktigt.

Utredningen är dock inte tillräckligt tydlig i hur en ny spektrumtilldelning baserad på marknadsmässig prissättning kommer att påverka de allt fler intressenterna. IVA menar att både förslag och konsekvensanalys behöver förtydligas utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv och även hur det påverkar andra aspekter av samhällsutvecklingen.

Allt fler aktörer inom olika användningsområden kommer i framtiden att vara beroende av tillgång till spektrum. Hur modellen för tilldelning av spektrum, inte minst kostnaderna, ser ut är av stor samhällsekonomisk betydelse.

Utredningen väljer att koppla tjänstekrav direkt till en specifik accessmetod och dedikerat spektrum. Därmed saknas viktiga perspektiv. Övergången från 4G till 5G innebär en i stora delar förnyad övergripande infrastruktur för kommunikation. Denna möjliggör att datatrafik sker med olika krav på hastighet och säkerhet. Den möjliggör också olika accessmetoder, beroende på vad den aktuella tjänsten kräver och vilken metod som är bäst tillgänglig för användaren. Möjligheterna till ökad täckning, redundans och kapacitet blir också större. IVA menar att alla dessa delar måste beaktas samtidigt i analys och förslag.

IVA håller med utredningen om att många frågor som tas upp kräver förändringar i radioreglementet. Men detta arbete kan inte skjutas på framtiden på det sätt som utredningen föreslår.

IVA vill också kommentera ett antal specifika delar i utredningen:

- Utredningens förslag att skapa incitament för statliga civila och militära myndigheter att sträva mot en mer kostnadseffektiv spektrumanvändning är bra. Genom att synliggöra kostnaderna för att använda egna frekvenser stimuleras arbetet med att på allvar överväga andra alternativ. Men samtidigt föreslår utredningen att myndigheterna ska få full ersättning från staten motsvarande utgifterna för spektrum. Detta kommer i praktiken att ta bort de ekonomiska incitamenten för att välja ett annat alternativ än att använda ett eget spektrum. Även om kostnaderna synliggörs kommer spektrumvalet inte att innebära någon ekonomisk skillnad för myndigheten.

- Förslaget om prissättning av radiotillstånd ska enligt utredningen anpassas så att frekvenserna används till den radioanvändning som skapar mest samhällsnytta. Det är viktigt att beräkningen av denna nytta görs på ett sådant sätt, till exempel gällande medieanvändning, att det inte kan ses som ett avsteg från lagstiftarens intentioner med yttrandefrihetsgrundlagens censurförbud.
- Tilldelningen och kostnadsmodellen för den del av spektrum som är begränsad till lokala byggnader, exempelvis produktionsanläggningar, är av stor samhällsekonomisk betydelse. Sett mot denna bakgrund bör utredningens förslag förtydligas. 5G och radiokommunikation kommer att spela en stor roll för fortsatt digitalisering av industrin och andra delar av näringslivet. Kostnaderna för att använda de nya systemen måste vara långsiktigt stabila och förutsägbara, eftersom dessa har avgörande betydelse för företagens ofta stora investeringar i utrustning. Att aktörer som inte själva avser att utnyttja spektrumtilldelningar utan enbart vill spekulera i att sälja dem vidare bör undvikas därför att de kan påverka förutsägbarheten negativt.
- Utredningen är otydlig i frågan om hur olicensierat spektrum ska hanteras och i vilken omfattning denna fråga påverkas av utredningens förslag. Vår tolkning är att det inte omfattas av utredningens förslag till prissättning. Detta bör dock klargöras.
- Utredningen lyfter fram den långsiktiga omvandlingen av frekvenser till att tjäna olika behov i samhället. Den konstaterar att frekvenser inom radio och TV är underutnyttjade. Frågan uppstår då hur staten ska skapa en transparent process för att väga samman frågor om frekvensplanering för exempelvis ansvarstagande, fria och oberoende medier med dess viktiga samhällsuppgift, med frekvensanvändning för andra behov. Det är inte tillräckligt med lösningar som innebär ad-hoc förhandlingar mellan berörda departement. Utredningen bör därför presentera ett väl underbyggt diskussionsunderlag för denna i grunden politiska process ska se ut och som också har teknikneutralitet som förutsättning.

Ärendets hantering

Ärendet har handlagts av Linda Olsson, projektledare och sekreterare för IVAs Avdelning för Informationsteknik. Yttrandet har utarbetats med hjälp av följande ledamöter: Ulf Wahlberg (sammanställande), Curt Andersson, Erik Bohlin, Anders Flodström, Patrik Fältström, Lars Hultman, Anette Novak, Ulla Sandborgh, Klas Wåhlberg, Jens Zander. Därutöver har ett flertal andra ledamöter av akademien lämnat synpunkter och värdefulla kommentarer.

Stockholm den 5 juni 2019

Johan Weigelt
Vice verkställande direktör och akademisekreterare

IVAs remissvar

Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) är en fristående akademi med uppgift att till nytta för samhället främja tekniska och ekonomiska vetenskaper samt näringslivets utveckling. I samarbete med näringsliv och högskola initierar och föreslår IVA åtgärder som stärker hållbarhet och konkurrenskraft. För mer information, se www.iva.se.

Kungl. IngenjörsvetenskapsAkademien (IVA)

Besöksadress: Grev Turegatan 16, 102 42 Stockholm
Postadress: Box 5073
Telefon: 08-79 1 29 00

www.iva.se